

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

48. An quando peccatum est notorium notorietate facti, itaut non possit ulla tergiversione celari, sit servandus ordo in correptione facienda, itaut præcedat secreta admonitio? Ex p. 7. t. 3. r. 41.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

bendi, & non alij testes; quia lex Charitatis postulat, ut saluti spirituali proximi, cum minimo famae dispendio consulatur.

RESOL. XLV.

An qui in correctionem testes adhibuit, teneatur adhuc alios adhibere?

Et si peccatum ab aliquibus scitur, & coram illis potest sufficienter corrigi, illi sunt adhibendi, & non alij delicti ignari? Ex part. 7. tractat. 3. Refol. 53.

§. 1. **R**espondeo Bonacina *disputatione tertia, questione quarta, punct. 7. numero 16.* posse alios testes gradatim adhibere, sed non teneri. Quod possit; ratio est, quia nulla sufficienti ratione probatur non posse, cum hac ratione speret resipiscentiam, & famae delinquentis prospiciat. Quod vero non teneatur, ratio est; tum quia sufficienter charitatis ordinem servauit iuxta praescriptum Euangelij: tum quia non tenetur tantum incommodum lubire, cum frequenter, magis onerosum sit testes saepius adhibere, quam delinquentem Praelato vnica vice denunciare. Ita ille.

2. Sed non deferam hic apponere pro praxi verba Trullench, *in decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 16. num. 1.* vbi sic asserit. Si frater non emendatus fuerit adhibeantur vnus, aut duo testes, etiam delicti ignari, ut coram eis corripiatur, toties, quoties moraliter speratur emenda: quamuis peccatum sit omnino occultum, & non in alterius, sed solius peccantis damnus. At si scitur ab aliquibus, & coram illis potest sufficienter corrigi, illi sunt adhibendi, ut tenet Sanchez cum Tabien. *verb. Correctio, num. 2. in consiliis, part. 2. lib. 6. cap. 2. dub. 7. num. 4.* quia lex Charitatis postulat, ut saluti spirituali proximi quam minimo famae dispendio fieri possit, consulatur. Non tamen tenemur vnum testem prius, (quamuis hoc melius sit) & alterum posterius, sed possunt duo simul adhiberi, ut efficacior sit correctio. Hucusque Trullench. Et de hac Quaestione *supra* etiam aliquid dictum est.

Sup. hoc supra in Ref. 42. & infra in Ref. 58. & lege eam a principio.

Sup. hoc in Ref. 1. not. praeterita §. vlt. &c.

Et pro vlt. huius Ref. in Ref. praeterita & seq.

Sup. in Ref. que nunc hanc sequetur.

RESOL. XLVI.

An quis in correctione teneatur in testium numero gradatim ascendere, antequam Praelato denunciatur? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 40.

§. 1. **R**espondeo negatiue cum Maldero *in 2. 2. D. Thom. questione 33. art. 7.* Ordinariè hoc non esse necessarium. Si enim grauius sit fratri, male audire apud Praelatum, quam apud decem testes; considerandum est, grauius etiam esse, tot adhibere testes corrigenti, quam semel indicare Praelato. Quovsq; ergo charitas consulat famae delinquentis, praeepto non erit nimium oneranda anxie conscientia corripientis.

2. Notat vero idem Malderus, quod si speres vno teste adhibito corrigendum fratrem, teneris adhibere tantum vnum: vult enim Dominus vnum aut duos adhiberi, prout videbitur necessarium. Alioquin in hoc secundo gradu istam latitudinem obseruauit D. Hieronymus, ut prius vno teste adhibito moneatur: nam etiam tunc in ore duorum aut trium testium stabit omne verbum. Ipse enim corripientis etiam testis est: id eoque dicitur: *adhibe tecum adhuc vnum.* Obseruant id passim Doctores, & interpre-

Sup. hoc supra in Ref. 44. & prope fine Ref. 45.

tes, quamuis Maldonat. in secundo gradu plures testes requirat, ut quadret illud Deuteronomij quod adducitur, *In ore duorum aut trium testium stabit omne verbum.* Sed non videtur otiosum, quod sub distinctione Dominus dicat, *Adhibe tecum adhuc vnum, vel duos.*

RESOL. XLVII.

Quando peccatum censendum sit publicum, ut licet, praetermissa primo gradu priuata monitione, corrigere publice coram aliis?

Et quid, si possim priuatiè corrigere eum, qui publicè peccauit, teneor ne nihilominus arguere publice ante Praelato denunciare? Ex part. 7. tractat. 3. Ref. fol. 41.

§. 1. **R**espondeo; Salua lege naturali in Euangelio declarata, poterit ille sine praeterea monitione coram aliqua communitate argui, cuius peccatum innouit maiori parti illius communitatis.

2. Quæres, quid si possim priuatiè monendo corrigere eum, qui publicè peccauit; teneor ne nihilominus arguere publice, aut Praelato denunciare?

Respondeo, in eo casu fratrem non esse denunciandum necessariè, neque arguendum coram publicis, nisi scandalum quod passus fuit, alter reparari non possit; aut nisi eo publicè reprehenso, etiam illi sint corrigendi, qui ipsius exemplo deliquerunt. Rectè tamen talis denunciabitur Praelato inquirenti: debet enim ius inquirendi, & iudicandi de publicis. Et ita docet Malderus *in 2. 2. D. Thom. q. 33. art. 7.* Vide etiam Valentia, & Couarruias in *Epistola 4. Decret. part. 2. cap. 6. n. 13.*

RESOL. XLVIII.

An quando peccatum est notorium notorietate facti, ita ut non possit vlla reuigilatione celari sit seruandus ordo in correctione facienda, ita ut praecedat secreta admonitio? Ex part. 7. tractat. 3. Refol. 42.

§. 1. **R**espondeo negatiue cum Coninch. *de Char. disp. 28. dub. 8. n. 147.* Valentia *tom. 3. disp. 3. quest. 10. punct. 5.* Castro Palao *tom. 2. tract. 6. disp. 3. punct. 13. n. 3.* Villalobos *in sum. tom. 2. tract. 4. disp. 10. n. 2.* Filiucius *tom. 2. tract. 28. c. 7. num. 149.* Trullench. *in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 16. n. 2.* alij communiter; quia quando peccatum proximi est publicum, tunc per denunciationem immediate Superiori factam, ille non infamatur, quia iam est infamis. Ergo.

2. Nihilominus tamen Adrianus, & Paludanus, viri doctissimi, volunt hanc sententiam aliquando exceptionem admittere: saepe enim sperari potest, ut etiam notoriè peccans per admonitionem emendetur; & quando hoc contingit; aequum est, prius ad moneatur, quam deferatur. Quam limitationem veram existimo; quia in peccatis que ignorantia, vel subita passione committuntur, etiam si notoria sint, non est quare desperetur emendatio per monitionem. Et quamuis hic non vigeat conferuatio famae, expedit tamen vitare illa damna & incommoda, que ex iudiciali condemnatione sequuntur. Sed est admittenda haec limitatio in peccatis quae soli peccanti nocent; non tamen in his quae tertio, vel communitati dampnum inferunt, in quibus, etiam si ad negotia non

non sint, raro potest expectari privata correptio; Admonitio autem, quam dicimus praeferri posse, non oportet ut sit secreta: nam siue secreta, siue publica sit parum refert.

3. Sed dices, Omne peccatum quod est notorium, videtur esse contra bonum publicum ratione scandalum: & praeterea contra bonum publicum est, si peccata huiusmodi maneant impunita, quia indulgentia excitat alios ad peccandum. Hac ratione videtur S. Thom. in 2. 2. q. 33. art. 7. ex Augustino, ut probet, in his peccatis non esse locum admonitioni. Sed si recte attendamus, licet omnia peccata publica qua talia sunt, apta sint scandalum inferre, non omnia inferunt: nam pro qualitate personae & peccati potest contingere, ut peccatum publicum tantum sit infamia peccantis, & non sit alius occasio peccati; & multa peccata etiam publica, non solum conuenienter; sed etiam necessario impunita relinquuntur ad vitandum maiora mala. Vtrumque patet in peccatis meretricum, & aliis similibus. Quod ergo S. Thom. dicit, frequentius euenit; & ideo vera est regula generalis; sed oppositum aliquando potest contingere; & ideo admitti potest exceptio. Et haec omnia docet etiam Lorca in 2. 2. *Diui Tho. disp. 47. Regul. 3. num. 37. & 38.*

RESOL. XLIX.

An, quando non speratur fructus ex correptione fraternali, sint adhibendi testes, vel his omissis recurrendum ad Superiorem. Ex p. 7. tr. 3. Ref. 43.

Respondeo affirmatiue, & ideo quando ob naturam peccantis aut alias ob causas prudenter credo me omnino inutiliter per me aut alios priuatos proximum monitorem antequam eum denunciem Superiori: tunc enim possum eum statim hunc denunciare, quia frustra illa praemitterem. Quod maximè locum habet, quando observatio illius ordinis crederetur non solum inutilis, sed etiam nocua futura, eo quod alter monitus in odium mentis exarsceret, aut emendationem simulandam correptionem eluderet. Et ita docet Suarez *disp. 8. de Charit. sect. 6. n. 17.* Castus Palauus *tom. 1. Filiucius tom. 2. tr. 28. c. 7. n. 115.* & Coninch *disp. 28. de Char. dub. 8. n. 152.* Vnde Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 5. dub. 16. n. 2.* sic asserit. Si probabiliter sciam proximum mea secreta monitione non esse emendandum, possum illam omittere etiam si delictum sit occultum, & coram testibus corrigere; immo si existimem, correptionem, nec coram testibus esse profuturam, vel non adfunt testes idonei, eo quod timeam, eos peccatum reuelaturos, possum statim Praelato, ut paui, reuelare, seu denunciare, & testes praetermittere: nam tenemur proximo subuenire; ac aliter, ut supponimus, mederi non potest: Ergo. Ita ille, qui etiam addit, quod si probabiliter credam, nec mea secreta monitione, nec coram testibus, nec à Praelato peccatorem esse emendandum, possum totam correptionem omittere, & illum Deo commendare.

2. Vnde non desinam hic apponere verba Duuallii *in 2. 2. D. Th. tr. de Corrupt. q. 9. art. ult.* vbi sic ait: Notandum verò est, ad hoc ut testes debeant ex praecipuo adhiberi, duo requiri; Primò, ut priuata monitio nihil quicquam profuerit, vel certò non putetur profutura, etiam si bis, terte fiat: nam si quis speraret se post trinam monitionem priuati factam, esse profuturum, monitionem illam ter deberet adhibere, antequam ad testium adhibitionem

veniret: nisi fortè in dilatione esset periculum; ne peccatum ipsum non emendatum alius noceret; vel quod ipse peccator denuo peccatum suum repeteret, tunc enim deberet statim adhibere testes. Vbi obserua inter has tres monitiones debere esse aliquod temporis interuallum: nam si quis vna hora eas perficeret, non est dubium, quin moraliter pro vna tantum haberentur; quantum autem temporis debeat inter illas monitiones intercedere, non potest tradi regula generalis, sed istud per prudentiam, qua rationem circumstantiarum, & vtilitatis ipsius correptionis, habet, est diiudicandum. Secundò, ut spes sit hanc testium adhibitionem fore profuturam, & non obfuturam; si enim putaretur non profutura, non est dubium, quin esset omittenda, non minus quam ipsa tota correptio, cuiusque ordo, quando nullius vtilitatis fore coniecturatur, sed statim ad denunciationem deveniendum esset. Ratio est, quia totus ordo correptionis, quem Christus *Matt. 18.* praescripsit, est iuris naturae: non tantum secundum substantiam singulorum actuum, sed etiam secundum illorum ordinem: nempe ut primò moneatur priuati proximus, postea adhibeantur testes; tertio denunciatur Ecclesiae, seu Praelato, qui bis, terte eum admonebit: quod si pertinaciter peccato suo adhaereat, eum excommunicabit. Hi autem actus non ita sunt iure naturae, aut praecipro ipsius Christi praescripti, ut semper eos in corripiendo fratre exercere debeamus, sed solum quando adfunt debita circumstantiae, ob quas prudentia iudicabit ipsos adhibendos esse, vel non adhibendos: vnde sicut priuata admonitio non debet adhiberi, nisi quando per eam spes est emendationis: ita neque testium inductio, & saepe fit, ut aliquando vnus actus, aliquando plures, aliquando omnes sint omittendi: qua in re magna circumspectio opus est, & dicam ingenuè in omnibus actibus charitatis nullum esse, qui plus prudentia, quam correctio fraternalis, indigeat. Hucusque Duuallius; Quae omnia maximè pro praxi aduertenda sunt, & de hac quaestione iterum redibit sermo.

RESOL. L.

An in Religionibus sine praesentia correptione fraternali peccatum occultum fratris possit quis denunciare Praelato tanquam Patri?

Et an in tali casu possit Praelatus cum suis Consultoribus, si necessarium sit, agere de illo peccato?

Et an doctrina supradictae quaestionis procedat in aliqua Religione, in qua adest statutum, ut qui nouerit peccatum socii, denunciaret Praelato, non praemissa correptione fraternali?

Et notatur, quod non sit deueniendum ad denunciationem Evangelicam, & multo magis ad iudicalem, si antea non adhibeatur correctio fraternalis. Ex p. 3. tr. 2. Ref. 37.

Affirmatiuam sententiam nouissimè mordicus tenet Turrianus *tom. 1. 2. disp. 89.* Sup. hoc in Ref. seq. *dub. 4.* vbi citat Bonauenturam, Angelum, Rosellam, & Araualum, & addit in tali casu posse Praelatum cum suis Consultoribus, si necessarium sit, agere de illo peccato. Vide etiam Sanchez *in sum. tom. 2. lib. 6. c. 18. n. 46.* & Suarez *tr. de charit. disp. 8. sect. 6. n. 22.* Probatur haec opinio, quia fructus vberior spiritualis illius fratris, meritò praependerat iactura illius fama.

2. Sed contrariam sententiam tenendam esse puto cum Tannero *in 2. 2. disp. 2. q. 5. dub. 5. n. 106.* qui citat Adrianum, Syluestrum, Cotà, Bañez, Nauartum, Valentiam, Humbertum, Hugonem Victorinum, & D. Thomam; quibus ego addo Rodriguez *de ordine* C c 4 iudiciario,